

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра педагогіки і психології

*ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
РЕФОРМУВАННЯ ШКОЛИ*

Збірник наукових та науково-методичних праць
кафедри педагогіки і психології
Криворізького державного педагогічного університету

Випуск 1

Кривий Ріг
2002

4. Хотів зробити спішно, а вийшло дуже смішно.

Старий дідусь-козак: - От й закінчується наше веселе і гумористичне свято. Ми з вами почули сміховини давнини, які і дійшли до сьогодні.

То ж, будьте ласкаві, уважно прислухайтеся до людського мовлення, умійте слухати і чути, і навчайтеся на гуморі, бо сміх – справа серйозна, а слово може воскресити людину, а може і вбити її.

Хай живе всеперемагаючий сміх!

Бувайте здорові і щасливі!

Проводи гостей: Звучать жартівливі козацькі пісні і мелодії.

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

В. В. Томашевський

На сучасному етапі становлення національної системи освіти в Україні актуальним є розвиток особистості, здатної до сприймання, розуміння і творення матеріальних і духовних здібностей. У світлі цих вимог величезної ваги набуває роль початкової школи, в якій закладаються основи для майбутнього розвитку інтелектуального, морального та духовного потенціалу особистості. Від розв'язання завдань творчої роботи на уроках образотворчого мистецтва залежатиме те, як буде здійснюватися розвиток окремої особистості, її здатності до глибоких переживань, розуміння матеріальних і духовних цінностей суспільства. В світлі цих вимог важливим є обґрунтування дидактичних умов, необхідних для її успішної організації.

Теоретичний аналіз результатів науково-дослідної роботи вчених у галузі педагогіки, дидактики, методики викладання образотворчого мистецтва, психології дитячої художньої творчості дозволив дійти висновку, що однією з дидактичних умов організації творчої роботи молодших школярів на уроках

образотворчого мистецтва є готовність вчителів до організації творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва. Виділення цієї дидактичної умови є не випадковим, адже у залежності від того, наскільки глибоко і вірно буде розуміти вчитель мету, завдання, основні напрями, форми і методи навчальної роботи на уроці й буде залежати ефективність, послідовність організації та використання потенційних можливостей навчальних занять з образотворчого мистецтва. На жаль, у педагогічній літературі це питання ще недостатньо висвітлено, що призводить до невизначеності дій вчителів під час організації творчої роботи учнів молодших класів на уроках образотворчого мистецтва.

Ми виходимо з розуміння того, що творча робота як особливий вид навчальної діяльності несе у собі достатньо широкі можливості прилучення молодших школярів до світу прекрасного. Саме тому головною метою організації творчої роботи учнів на уроках образотворчого мистецтва має бути ефективне використання її можливостей у формуванні естетичного ставлення молодших школярів до навколишньої дійсності і мистецтва.

Готовність вчителя до організації творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва передбачає розуміння ним сутності творчої роботи, мети та завдань її організації у початковій школі. Маючи необхідні знання, поняття та уявлення про цей вид навчальної діяльності, вчитель повинен також вміти самостійно визначати шляхи його методичного забезпечення, тобто прогнозувати можливий зміст творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва, використовувати можливості послідовного прилучення їх до художньої творчості, спиратися на освітньо-виховний потенціал інших видів мистецтва тощо. Усе це становить важливу дидактичну умову ефективної організації творчої роботи учнів молодшого шкільного віку на уроках образотворчого мистецтва.

Іншою дидактичною умовою організації творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчості є забезпечення необхідного змісту творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва.. На жаль, в сучасній педагогічній

літературі ми не знайшли достатньо обґрунтованих поглядів на те, яким має бути зміст творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва. Окремі дослідники схильні вважати змістом творчої роботи молодших школярів лише те, що наближає їх до адекватного відтворення об'єктів художньо-естетичного сприймання (натурне малювання). Інші організатори дитячої художньої творчості переконані в тому, що змістову основу дитячого малюнку мають визначати власне ті почуття, переживання, емоційно-естетичний стан учнів, який можна передати лише поза реалістичним малюванням.

Ми вважаємо, що творчий процес у сфері мистецтва не може бути канонізованим і зверненим до певних норм і правил. Зміст художньої творчості охоплює у собі різні аспекти, що характеризують виникнення, розвиток і втілення художньо-естетичних ідей, задуму, образу тощо. У молодшому шкільному віці творча робота за своїм змістом не може носити спрощений характер і зводиться лише до натурального малювання чи абстрагованої передачі чуттєво-емоційного стану. У ній мають місце чимало інших аспектів, що засвідчують про багатство естетичного ставлення дітей до дійсності та способів його передачі в образотворчому матеріалі, а саме: набуття учнями естетичних вражень, що спонукають до творчої роботи; здійснення учнями естетичного пошуку у процесі творчої роботи; визначення учнями художньо-естетичного задуму творчої роботи; вибір учнями художньо-виражальних засобів творчої роботи; відображення учнями художньо-естетичної ідеї творчої роботи та естетична оцінка учнями результатів творчої роботи тощо.

Поетапне залучення молодших школярів до творчої роботи на уроках образотворчого мистецтва як наступна дидактична умова організації творчої роботи учнів зумовлена особливостями дитячої художньої творчості, які виявляються у опорі на свої сили і можливості, наявний почуттєвий та інтелектуальний досвід, набуті раніше знання і вміння розв'язувати творчі завдання. Незважаючи на те, що діти у своїй творчій роботі виражають себе як самобутні та оригінальні особистості, що прагнуть по-своєму передавати побачене, почуте, сприйняте у навколишній дійсності і мистецтві,

їм бракує знань і умінь, необхідних для повноцінної творчої праці. Звідси виникає потреба у такій організації творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва, коли б вони поступово прилучалися до художньої творчості, здобуваючи тим самим необхідний досвід творчої самореалізації. Нами було виділено п'ять етапів залучення молодших школярів до творчої роботи на уроках образотворчого мистецтва, такі як емоційно-ціннісний, інформаційно-аналітичний, інтегративно-образний, виконавсько-дієвий та підсумково-оцінний.

Системне використання на уроках образотворчого мистецтва засобів естетичного впливу на творчу роботу молодших школярів як дидактична умова ефективної організації творчої роботи учнів молодшого шкільного віку визначена нами у зв'язку з тим, що вплив на творчу роботу учнів можуть здійснювати різні засоби: природа, предмети навколишнього середовища, твори мистецтва тощо. Але їх вплив ще є недостатнім, що негативно позначається на організації дитячої художньої творчості.

У працях дослідників художньої творчості не випадково зазначається різке падіння інтересу до малювання у шкільному віці що пояснюється не тільки віковою періодизацією і змістом навчання, але й вузьким застосуванням засобів естетичного впливу на особистість. Здійснений нами аналіз результатів педагогічних досліджень дозволив зазначити, що в організації творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва суттєве значення може мати системне використання не тільки таких засобів естетичного впливу як природний матеріал, предметне середовище, але й різні види мистецтва.

Зазначені нами дидактичні умови організації творчої роботи молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва сприяють не тільки її ефективності в кількісному розумінні, але й цілісному світосприйняттю та чуттєвому пізнанню навколишньої дійсності на основі асоціативних зв'язків, формують художнє бачення світу на засадах принципів краси і гармонії.

БІБЛОГРАФІЯ

1. Вопросы психологии учебной деятельности младших школьников / Под ред. Д.Б.Эльконина и В.В.Давыдова. - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1962. - 285 с.
2. В ы г о т с к и й Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте - М.: Просвещение, 1991.- 93 с.
3. И г н а т ь е в Е. И. Психология изобразительной деятельности детей. - М.: АПН РСФСР, 1959. - 190 с.
4. К и р е н к о В.И. Психология способностей к изобразительной деятельности. - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1959. - 304 с.
5. П о л у я н о в Ю.А. Дети рисуют. - М.: Педагогика, 1988. - 173 с.

ЕСТЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРНОГО АНСАМБЛЮ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ З УЧНЯМИ МОЛОДШИХ КЛАСІВ)

І. Д. Андрущенко

Як відомо з народної мудрості, якщо твої плани розраховані на рік - сій жито, якщо на десятиріччя - сади дерева, якщо твої плани розраховані на віки - виховуй дітей. Отже, виховання потрібно починати з самого раннього віку. В. О. Сухомлинський писав, що дитяча душа в однаковій мірі чутлива і до рідного слова, і до краси природи, і до музичної мелодії. Почуття музичної мелодії відкриває перед дитиною власну красу - маленька дитина усвідомлює свою гідність.

Одним із головних завдань вчителя початкових класів є виховання у дітей потреби в красивому, яка визначає духовне життя дитини, її взаємовідношення в колективі, стверджує її моральну красу. Істотного значення при цьому набувають естетичні почуття.

Умови формування естетичних почуттів школярів